

dostal už vtedy, keď prvý raz spomenul Marion. Teraz som však začínal veriť tomu, čo sa mi snažil Hendrich predať. Že Spolok mi nielenže pomôže nájsť dcéru, ale aj seba samého.

Na ďalší deň sme boli v Hendrichovom byte, práve sme pili šampanské, raňajkovali a odohrala sa konverzácia, na ktorú odvtedy myslím.

„Pravidlo číslo jeden je nezaľúbiť sa,“ povedal, prstom zotrel zo stola omrvinku z vafle a zapálil si cigaru. „Sú aj iné pravidlá, ale toto je najdôležitejšie. Nezaľúbiť sa. Nebyť zaľúbený. Nerojiť o láske. Ak to budete dodržiavať, všetko bude v poriadku.“

Hľadel som cez kolieska dymu, ktoré vyfukoval, na Central Park, kde hurikán povyvracal stromy.

„Pochybujem, že budem niekedy opäť ľúbiť,“ povedal som.

„Dobre. Prirodzene, máte dovolené milovať jedlo a hudbu a šampanské a zriedkavé októbrové slnečné popoludnia, môžete milovať pohľad na vodopád a vôňu starých kníh, ale ľudia neprichádzajú do úvahy. Počujete ma? Na nikoho sa neviažte a k tým, čo stretnete, sa pokúste cítiť tak málo, ako sa len dá. Lebo inak budete, prirodzene, pomaly prichádzať o rozum...“ Na chvíľu sa odmlčal. „Osem rokov, to je pravidlo. Tolko môžete ostať na jednom mieste. Nie dlhšie. Potom sa všetko začína komplikovať. To je pravidlo ôsmich rokov. Osem rokov si budete dobre žiť. Následne vás poverím nejakou úlohou. A keď ju splníte, začnete žiť nový život. Bez duchov.“

Veril som mu. Akoby aj nie? Vari som po Rose nestratil sám seba? Nečakal som stále – svojím spôsobom – na to, že sa znovu nájdem? *Dobrý život*. Azda sa to dá. Taký, čo má štruktúru. Taký, v ktorom by som sa mohol niekam zaradiť. Taký, čo má účel a zmysel.

„Čo si o sebe myslíte, Tom?“

„To je ťažká otázka.“

„Je to najdôležitejšia otázka.“

„Neviem.“

„Ste človek, kto život sleduje, alebo ten, kto sa na ňom zúčastňuje?“

„Asi oboje. Sledujem, zúčastňujem sa.“

Pritakal. „Čoho ste schopný?“

„Čože?“

„Kde ste boli?“

„Cestoval som po celom svete.“

„Nie. Mám na mysli: kde ste boli *morálne*? Čo ste spravili? Koľko hraníc ste prekročili?“

„Prečo sa ma to pýtate?“

„Pretože – v rámci štruktúry pravidiel – musíte byť slobodný.“

Necítil som sa príjemne. Mal som tomu pocitu veriť, namiesto toho som však len srkal šampanské. „Musím byť slobodný, aby som spravil... čo?“

Usmial sa. „Žijeme dlho, Tom. Žijeme dlho. Dlho a v utajení. Robíme, čo je treba.“ Z úsmevu sa stal smiech. Mal dobré zuby, ak sa vezme do úvahy, koľko storočí mu už slúžili. „Tak teda, program na dnes: hotdogy.“

Londýn, súčasnosť

Žijeme dlho, Tom...

V Kalifornii rastie strom, borovica dlhoveká, ktorého život odhadli po dôkladnom prerátaní letokruhov na 5 065 rokov.

Dokonca aj podľa mojich meradiel je tá borovica stará. V posledných rokoch myslím na ten strom, kedykoľvek si zúfam, aký som, a potrebujem sa cítiť smrteľnejší a obyčajnejší. Žije od založenia Tróje. Od počiatku doby bronzovej. Od začiatkov jogy. Od *mamutov*.

A ostala tam, pokojne stála na svojom mieste, pomaly rástla, produkovala ihličie, stratila ho, potom vyprodukovala ďalšie a mamuty zatiaľ vymreli, Homér napísal *Odyseu*, vládla Kleopatra, Ježiša pribili na kríž, Siddhartha Gautama opustil palác, aby nariekal nad svojimi trpiacimi poddanými, Rímska ríša upadla a rozpadla sa, obsadili Kartágo, v Číne domestikovali vodného byvola, Inkovia postavili svoje mestá, naklonil som sa k Rose, Amerika bojovala za nezávislosť, rozpútali sa svetové vojny, objavili Facebook, žili milióny ľudí a ostatných zvierat a bojovali a rozmnožovali sa a spočinuli v tvrdých hrobch – a ten strom je stále stromom.

Tak znie dôverne známa lekcia o čase. Všetko sa mení, a nič sa nemení.

Stojím ako stelesnená bolesť hlavy pred dvadsiatimi ôsmimi dvanáštočnými deťmi, ktoré sa zvalili na stoličky, hrajú sa s perami a ukradomky sa pozerajú na mobily. Náročné bytosti, stretol som sa však už aj s náročnejšími. Je to určite jednoduchšie, než napríklad hrať pre opitých námorníkov, zlodejov a povaľačov v plymouthskej krčme Minerva Inn.

Všetko sa mení, a nič sa nemení.

„East End je multikultúrna oblasť, lebo to vždy bola multikul-

túrna oblasť,“ poviem na úvod lekcie o imigrácii pred dvadsiatym storočím. „Pôvodný Brit neexistuje. Ľudia sem prichádzali z rôznych kútov sveta. Rimania, Kelti, Normani, Sasi. Británia bola vždy miestom vytvoreným z iných miest. A dokonca aj tá imigrácia, ktorú považujeme za „modernú“, má korene v pomerne vzdialenej minulosti. Pred vyše tristo rokmi sem prichádzali Indovia, ktorých najímala Východoindická spoločnosť na svoje lode. Potom prišli Nemci a ruskí Židia a Afričania. Je však pravdou, že zatiaľ čo imigrácia bola vždy súčasťou anglickej spoločnosti, k imigrantom sa ľudia dlho správali ako k exotickými čudákom... Napríklad v osemnástom storočí sem prišiel z tichomorských ostrovov muž, ktorý sa volal Omai. Na lodi, ktorou sa vracali domov členovia druhej Cookovej výpravy...“ Odmlčím sa. Spomeniem si, ako som s ním sedel na palube, s Omaiom, starým priateľom, a ako som mu ukazoval dcérinu mincu a učil ho slovo *peniaze*... „Keď sem Omai dorazil, považovali ho za taký unikát, že sa s ním chceli stretnúť všetky vtedajšie známe osobnosti počnúc kráľom...“ Spomeniem si na jeho tvár vo svetle blikotajúcich sviečok. „Dokonca ho portrétoval aj najslávnejší umelec tých čias, sir Joshua Reynolds. Bol načas slávny. Omai...“

Omai.

Už dávno som nevyslovil jeho meno. Odvtedy, ako som sa o ňom rozprával s Hendrichom v roku 1893. Ale často som naňho myslel. Na to, čo sa s ním stalo. Keď však naňho myslím teraz, rozbolí ma z toho hlava ešte silnejšie. Trochu sa mi zakrúti.

„Bol...“

Dievča v prvom rade, Danielle, prežíva žuvačku a skúmavo sa na mňa zahľadí.

„Ste v poriadku, pán učiteľ?“

Ozve sa zachichotanie. Danielle sa otočí.

Ovládni sa.

Pokúsím sa o to a usmejem sa na triedu. „V poriadku. Som v poriadku... A najmä pre túto časť Londýna bola vždy charakteristická imigrácia. Napríklad tu,“ ukážem z okna smerom na západ. „Tu

bývali v šestnástom a sedemnástom storočí Francúzi. Boli to prví imigranti moderného veku, ktorí sem prišli vo veľkom. Nie všetci ostali v Londýne. Niektorí odišli do Canterbury. Iní sa usadili na vidieku. V Kente...“ Odmlčím sa. Nadýchnem sa a vydýchnem. „... v Suffolku. Začali tam vyrábať hodváb. Mnohí z nich boli tkáči. Alebo bývalí aristokrati, ktorí museli náhle začať odznova, a to v prostredí, ktoré bolo úplne iné ako to, čo poznali z domu.“

Asi uprostred triedy sedí chlapec. Anton. Tichý mladík s vážnou tvárou. Zdvihne ruku.

„Áno, Anton?“

„Prečo sem prišli? Veď predsa... keď sa mali doma tak dobre.“

„Nuž, boli protestanti. Hugenoti – tak ich volali, hoci oni si tak nehovorili. Nasledovali učenie Jeana Cauvina – Johna Calvina. A v tom období bolo vo Francúzsku nebezpečné byť protestantom, rovnako ako bolo nebezpečné byť v Anglicku katolíkom. Mnohí z nich...“

Zaváham. Zavriem oči, pokúšam sa zapuďiť jednu spomienku. Hlava mi ide prasknúť od bolesti.

Zavetria moju slabosť. Opäť začujem smiech.

„Mnohí z nich museli... utiecť.“

Otvorím oči. Anton sa nesmeje. Povzbudzujúco sa na mňa usmieva. Som si však pomerne istý, že si myslí – rovnako ako zvyšok triedy – že so mnou niečo nie je *v poriadku*.

Cítim, ako sa mi srdce rozbúši v horúčkovitom džezovom tempe a miestnosť sa mi roztočí pred očami.

„Dajte mi chvíľku,“ poviem.

„Pán učiteľ...“ Anton vyzerá znepokojene.

„Som v poriadku. V poriadku. Len... vrátim sa o chvíľku.“

Vyjdem na chodbu. Prejdem okolo jednej triedy. A potom ďalšej. Cez okno zazriem Camille. Stojí pred bielou tabuľou popísanou slovesami.

Vyzerá tak pokojne, vyzerá, že má dianie v učebni úplne pod kontrolou. Uvidí ma a usmeje sa, ja jej úsmev opätujem – napriek panike.

Vyjdem na toalety.

Zahľadím sa v zrkadle na svoju tvár.

Poznám svoju tvár až príliš dobre na to, aby som ju skutočne *videl*. Vďaka tomu som sám sebe cudzincom.

„Kto som? Kto som? Kto som?“

Ošpliecham si líca vodou. Pomaly sa nadychujem a vydychujem.

„Volám sa Tom Hazard. Tom Hazard. Volám sa Tom Hazard.“

Už v tom mene je obsiahnuté tak veľa. Je v ňom každý, kto ma tak kedy volal, a každý, pred kým som ho skrýval. Je v ňom mama a Rose a Hendrich a Marion. Nie je to však kotva. Lebo kotva vás ukotví na mieste. A ja nie som ukotvený. Mohol by som plávať jednoducho životom, naveky sa nechať unášať a cítiť sa tak, ako sa cítim teraz. Loď raz musí zastať. Keď dorazí do prístavu, k mólu, na miesto určenia, známemu alebo neznámemu. Musí sa *niekam* dostať a tam zastať, lebo aký je inak jej účel? Bol som toľkými rôznymi ľuďmi, hral som v živote toľko rolí. Nie som jedným človekom. Som davom v jednom tele.

Bol som ľuďmi, ktorých som nenávidel, a ľuďmi, ktorých som obdivoval. Bol som vzrušujúci a nudný a šťastný a nekonečne smutný. Bol som na správnej i nesprávnej strane dejín.

Skrátka – stratil som sám seba.

„Je to v poriadku,“ poviem svojmu odrazu v zrkadle. Napadne mi Omai. Rád by som vedel, kde je. Škoda, že som ho nechal odísť a že som dopustil, aby sme stratili kontakt. Svet bez priateľa je osamelý.

Pomalé dýchanie mi spomalí tep. Osuším si tvár papierovou utierkou.

Vyjdem z toaliet, prejdem po chodbe, vraciam sa do učebne a usilujem sa hľadiť pred seba, nenazrieť do Camillinej triedy. Správať sa ako normálny nezmagorený učiteľ s povedzme štyridsiatimi rokmi spomienok.

Otvorím dvere.

„Prepáčte,“ poviem a pokúsim sa usmiať. Nadľahčiť to. Pokúsim sa povedať čosi vtipné. „Keď som bol mladý, preháňal som to s drogami. Príležitostne to na mňa doľahne.“

Zasmejú sa.

„Čiže... vy to nerobte. Vykašlite sa na drogy, spôsobujú duševné muky... a potom by sa z vás mohli nebudaj stať učiteľia dejepisu. Okej. Tak, pokračujme...“

Camille uvidím v ten deň ešte raz. Počas obedňajšej prestávky. V zborovni. Rozpráva sa s iným učiteľom, tiež jazykárom. Joachim je Rakúšan a učí nemčinu. Pri dýchaní mu píska v nose. Keď si ma Camille všimne, zamieri ku mne. Popíjam čaj.

„Dobrý deň, Tom.“

„Ahoj,“ poviem. Stručný pozdrav sprevádzaný najstručnejším úsmevom.

„Ste v poriadku? Ráno ste vyzerali trochu...“ Hľadá správne slovo. „Napäto.“

„Len ma bolí hlava. Z času na čas ma bolieva.“

„Aj mňa.“

Prižmúri oči. Zlaknem sa, napadne mi, že uvažuje, odkiaľ ma pozná. Zrejme preto vyhlásim: „Ešte stále ma bolí... Preto tu sedím sám.“

Zdá sa, že ju to urazilo a že jej to je trochu trápne. Prikývne. „Ach, samozrejme. Dobre, dúfam, že sa vám uľaví. V lekárnike je ibuprofen.“

Keby si vedela o mne pravdu, bola by si v smrteľnom nebezpečenstve.

„Budem v poriadku. Vďaka.“

Odvrátim od nej pohľad a čakám, kým odíde. Čo aj spraví. Cítim jej rozčúlenie. Cítim sa previnilo. Vlastne nie. Nielen to. Je v tom aj čosi iné. Akási túžba po domove, po niečom, pocit, aký som už dlho nemal. A keď odíde a sadne si k stolu na opačnej strane miestnosti, neusmeje sa na mňa, ani sa na mňa nepozrie. A mne sa vidí, akoby sa niečo skončilo ešte predtým, ako sa to malo šancu začať.

Neskôr sa vraciam s Abrahamom z parku po ulici Fairfield Road. Zvyčajne tadiaľ nechodievam. Vyhýbam sa jej, odkedy som prišiel do Londýna.

Vyhýbam sa jej preto, že som sa tam po prvý raz stretol s Rose. Moje výpravy na ulicu Chapel Street a Well Street boli príliš bolestné. Ale potrebujem sa cez to preniesť. Potrebujem sa preniesť cez všetko. Potrebujem to „uzavrieť“, ako sa tomu teraz hovorí. Hoci minulosť sa nedá nikdy uzavrieť. Nanajvýš ju môžete akceptovať. A do toho bodu sa chcem dostať.

Som na ulici Fairfield Road pred osvetleným chaosom autobusovej stanice a navliekam si na ruku plastové vrecúško, aby som zodvihol Abrahamovo hovno a hodil ho do koša. Dejiny Londýna by sa dali merať postupným a plynulým úbytkom viditeľných fekálií na uliciach.

„Vieš, Abraham, nemal by si to robiť na ulici. Preto chodíme do parku. Spomínaš si na to zelené miesto s trávou?“

Abraham predstiera nevšímavosť a kráča ďalej.

Obzriem sa. Pokúšam sa určiť, kde som ju prvý raz zazrel. Je to absolútne nemožné. Nič tu nespoznávam. Ani jedna budova tu vtedy nebola – rovnako ako na Chapel Street a Well Lane. Všimnem si – cez výklad – rad ľudí na bežeckých pásoch. Všetci hľadia nahor, predpokladám, že na rad televíznych obrazoviek nad hlavami. Niektorí majú v ušiach slúchadlá. Jedna žena sa pozerá na svoj iPhone a pritom beží.

Miesta už nie sú pre ľudí dôležité. Nie sú podstatné. Teraz sú ľudia len napoly prítomní na miestach, na ktorých sa skutočne nachádzajú. Vždy sú prinajmenšom jednou nohou v obrovskej digitálnej ničote.

Skúšam odhadnúť, kde boli husie chlieviky, pri ktorých stála s košom ovocia.

A potom to miesto nájdem.

Ťažko povedať, či som tam správne.

Chvíľu postojím, Abraham myká vôdzkou, prechádzajú popri nás autá, ľahostajne. Hlava ma bolí silnejšie a všetko sa mi roztočí pred očami, až sa musím oprieť o murovanú stenu domu.

„Vydrž chvíľu,“ poviem Abrahamovi. „Len chvíľu.“

A potom mi myseľ zaplavia spomienky ako príval vody po

pretrhnutí hrádze. Hlava mi bolestne pulzuje, bolí ma viac než predtým v triede a na chvíľu, v okamihu ticha uprostred hučania áut, to cítim, cítim živé dejiny tej ulice, reziduá svojej vlastnej bolesti, visia vo vzduchu a ja sa cítim taký slabý ako v roku 1599, keď som mieril na západ omráčený horúčkou a pripravený dať sa zachrániť.